

SOPRON ÖRÖKSÉGTURISZTIKAI ÉRTÉKEINEK VIZSGÁLATA A TURISTÁK TÉRHASZNÁLATA ALAPJÁN

Barcza Attila

Sopron és térsége országgyűlési képviselője, barcza.attila@sopron.hu

DOI: 10.15170/TVT.2020.05.04.04

Absztrakt

Sopron turisztikai kínálatát vizsgálva egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a város egyik fontos turisztikai térszíne a belváros. Sopron a hűség városaként vált a városi és örökségturizmus ismert helyszínévé a magyar lakosság körében, sokan a Tűztoronnyal és a történelmi belvárossal - annak épületeivel és múzeumaival - azonosítják. Primer kutatás keretein belül - egy kérdőíves felmérés segítségével - vizsgáltam, hogy a történelmi belváros egyes, híres örökségturisztikai emlékei mennyire népszerűek a Sopronba érkező vendégek látogatási fókusz alapján, és hogy alakul a turisták térhasználata a városközponton belül, milyen csomópontok és főbb térbeli mozgásirányok azonosíthatók. Úgy gondolom, a vizsgálat nemcsak elméleti szempontból nyújt új ismereteket Sopron turizmusról, hanem a turisták térbeli mozgásának ismerete több fejlesztési terület számára fontos lehet. Miként illeszkedhet minél szervezettebben a történelmi belváros a város funkcionális és rendszerszerű működéséhez? Hol keletkeznek közlekedési szempontból szűk keresztmetszetek? Miként alakul a közterületek használatának intenzitása? Melyek az optimális helyszínek, csomópontok a látogató- és attrakciómenedzsment számára az informatív tájékoztató táblák és marketing jellegű reklámfelületek kihelyezésére? A látogatottsági adatok rávilágíthatnak a népszerű útvonalakra, egyben a hiányosságokra is, amelyek alapján az eddig háttérbe szorult értékekre nagyobb figyelem irányítható a megfelelő menedzsment eszközök segítségével.

Kulcsszavak: Sopron, városi turizmus, örökségturizmus, térhasználat, desztináció menedzsment

Abstract

When looking at the touristic supply of Sopron one can clearly draw the conclusion that one of the important touristic locations of the city is the inner city. Sopron has become, acknowledged as the city of fidelity, a well-known venue of urban and heritage tourism for the Hungarian population. Many identify the city with the Fire Tower and the historical downtown, with its buildings and museums. The author examined with a primary research – a questionnaire survey – how popular the respective heritage tourism venues of the inner city are, seen from the visitation focus of guests arriving at Sopron, and knowing the tourists' routes, where they move, might be significant for several developing areas. How can, more organically, the city core fit into the functional and system-like operation of the city? Where do narrow cross-sections form from the view-point of transport? How does the intensity of the use of public places form and change? Which spots and centres are favourable for the tourists and the attraction-management to place informative orientation signs and marketing-like advertisements? What characterises the use of space by tourists within the city core, what junctions and main directions of spatial movements can be identified? It is believed that the survey will give new information of the tourism in Sopron not only from a theoretical aspect; the knowledge of the spatial movements of tourists can also be important in visitor and attraction management. The spatial movements of tourists may mark junctions that may be suitable for creating platforms of advertisements, assisting the tourism service providers and also the attractions of the city, but may as well be important when deciding where to place information signs. The data known designate the popular routes and also highlight the deficiencies, on the ground of which more attention can be given to values pushed into the background until now, using adequate management tools.

Keywords: Sopron, urban tourism, heritage tourism, use of space, destination management

1. A kutatás tárgya, célja

Sopron változatos turisztikai kínálata révén a hazai és külföldi turisták körében tradicionálisan népszerű úti cél. A turizmus jelenkori trendjei viszont azt teszik szükségessé, hogy versenyképességének megőrzése, erősítése érdekében, minél komplexebb desztinációként jelenjen meg a turisztikai piacon. A vonzerők között kiemelt helyet foglal el Sopron történelmi belvárosa, melynek a mai igényekhez illeszkedő fejlesztéséhez és rekonstrukciójához szükséges forrásokat a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térséggé történő nyilvánítása és a Modern Városok Program nyitotta meg.

Korábbi kutatások alapján megállapítható, hogy Sopron a hűség városaként vált a városi turizmus ismert helyszínévé a magyar lakosság körében. Sokan a Tűztoronnyal és a történelmi belvárossal – annak épületeivel és múzeumaival – azonosítják a várost, mely ebben az összefüggésben turisták által preferált területként, aktív zónaként és térsűrűsödési pontként is értelmezhető (BARCZA et al. 2017, PÁLFI et al. 2017). Primer kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy a történelmi belváros egyes, híres örökségturisztikai emlékei hol helyezkednek el a Sopronba érkező vendégek látogatottsági fókuszai alapján. Milyen csomópontok, aktív és passzív területek, perifériák azonosíthatók a belvárosban? Melyek a turisták által inkább és kevésbé preferált térszínnek? Ennek megismerése érdekében a belvárosi múzeumok látogatási adatai alapján és egy részletes kérdőíves felmérés keretein belül (n=184) vizsgáltuk a belföldi turisták által felkeresett, a város központjában található – és tapasztalataink alapján a legnagyobb jelentőségnek és látogatottságnak örvendő – látnivalók látogatottsági szintjét, ezek kedveltségi fokát, illetve a látogatók térbeli mozgását. A felmérésből levont következtetéseink után javaslatainkban választ keresünk arra, hogy Sopron városa miként lesz képes hosszú távon hasznosítani a létrejövő fejlesztéseket, hogy tud turistacsalogató és turistamegtartó előnyöket társítani a városkép átalakulásához, megújulásához. A turisták térhasználatának ismerete a desztináció fejlesztésének fontos eleme. Lényeges tehát annak felmérése, hogy a turisták térhasználatát a fejlesztésben kiemelten érintett történelmi belvárosban hogyan alakul. Fontos kérdés az is, hogy jelen ismereteink alapján, hogyan lehet minél nagyobb területet az aktív zónák körébe beépíteni.

A Sopronban realizálódó turisztikai és városfejlesztések nagymértékben érintik a belvárost és annak turisztikai attrakcióit, tovább erősítve annak jelentőségét és megújítva annak tereit. Az összesen mintegy 1,7 milliárdos fejlesztések, felújítási munkálatok nem csupán az ott élők mindennapi életét, de várhatóan a város látogatottságát is jelentősen befolyásolják majd (1862/2016. XII.27. Korm. határozat 1. melléklet). A belváros fejlesztése már a kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé nyilvánítás előtt megkezdődött, a belvárosra közvetlenül ható – eddig elkészült – fejlesztések része volt a 2011-ben átadott Petőfi tér, a 2013-ra elkészült Fő tér és Tűztorony felújítása, a Várfalsétány rekonstrukciója és a 2015-re átadott Várkerület, melynek kiemelt eleme a Mária-szobornál létrejött, rendezvények helyszínéül szolgáló multifunkcionális tér. Ez a terület jelenti a vizsgálat közvetlen helyszínét. A további fejlesztések ütemének megfelelően a közeljövőben is számos meghatározó átalakításon megy keresztül a város (SOPRONI VÁROSFELJESZTÉSI KFT. 2019).

2. Kutatási módszerek

Primér kérdőíves kutatással a Sopronba látogató belföldi vendégek megkérdezésével mértük fel a történelmi Belvárosban található örökségturisztikai látnivalók látogatottsági jellemzőit, az azokról alkotott véleményt, illetve a turisták térbeli mozgását. A kitöltés során a turisták berajzolták, mely utcákon mentek végig, ezáltal nem csak a felkeresett látnivalókat kérdeztük meg, hanem egy pontosabb képet kaphattunk a tényleges mozgásukról. A felmérés területi lehatárolását a Széchenyi tér - Ógabona tér - Várkerület által alkotott ovális tér (területileg a történelmi belváros és Várkerület) képezte, melyben kiválasztottuk azt a közel húsz legnépszerűbb műemléket, múzeumot, melyek tapasztalataink alapján a legnagyobb jelentőséggel bírhatnak a tervezett múzeumnegyed kialakításához.

Rétegzett mintavétellel történt a megkérdezett turisták kiválasztása a Tourinform Iroda azon látogatóinak köréből, akik az utazási szempontból aktívnak tekinthető életkori csoportokba voltak sorolhatók (18-60), illetve ezen kívül vállalták a kérdőív kitöltését, valamint azt, hogy látogatásuk pontos útvonalát a kérdőív mellékletét képező térképre berajzolják. A kutatás során elért minta nagysága 184 fő (férfi=42%, nő=58%) volt. A lekérdezés és a térképek kitöltése folytán a kapott eredmények validitása nagyobb elemszámú mintára valószínűsíthető. Az értékelésnél látogatottságnak tekintem a belépődíjas látnivalóknál a belépőjeggyel történő megtekintést, a belépődíj nélküli nevezetességeknél (pl. Várfalsétány) az adott útvonalon való elhaladást. A kérdőív statisztikai értékelésénél annak pontosítása problémát jelentett, hogy a válaszadók az adott attrakciót kedvezőtlenül minősítették vagy meg sem tekintették, mivel itt a „Nem volt rám különös hatással.” válaszra volt csak lehetőség.

Döntően 36–50 év közöttiek (27%), 26–35 év (25%) és 20–25 év közöttiek (16,7%) voltak a válaszadók. A megkérdezettek közül legtöbben főiskolai, egyetemi végzettséggel (50%), gimnáziumi (16,7%) vagy szakközépiskolai (18,8%) végzettséggel rendelkeztek, illetve szellemi (41,7%), fizikai alkalmazottak (16,7%), vagy tanulók (20,8%) voltak. A havi nettó jövedelmet tekintve elmondható, hogy a válaszadók többsége 150.000-250.000 forint (29,2%), vagy 250.000 forint feletti (12,5%) jövedelemmel rendelkezett, közel azonos arányú a 100.000 forint alatti és a 100.000-150.000 forint közöttiek aránya (8,3%).

Az általunk kiválasztott tizennyolc múzeum, műemlék látogatottsági aránya (belépés vagy az előttük való elhaladás) az 1. ábrán látható. Szembetűnő, hogy a Tűztorony (89,6%), a Várfalsétány (89,6%), továbbá a Hűségkapu (64,6%) rendelkezik a legnagyobb látogatottsági aránnyal, mely a történelmi belváros része. A legkevesebb százalékot a Macskakő Községi Tér kapta (14,6%), melynek valószínűsíthető oka, hogy 2017. januárjában adták át a közönség számára – ezért még kevésbé ismert, illetve, hogy gyermekspecifikus múzeumként nem minden korosztályt érint. Fontos kiemelni, hogy alapvetően a turisták térbeli mozgását, az általuk megtett útvonalakat és térhasználatot vizsgáltam, látogatottságnak tekintek minden látnivalót, ami előtt a turista elsétált, a véleményét is az alapján határozta meg (pl. „nem volt rám különösebb hatással” magas választása abból adódik, hogy csupán elsétáltak a látnivaló előtt), az így kialakult benyomást vizsgáltam. Természetesen sokan néhány látnivalóba be is mentek, ők ez alapján határozták meg a véleményüket.

3. A kutatás elméleti hátttere

A Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térség kijelölésével (1862/2016. XII.27. Korm. határozat) nemcsak egy új, összetett desztináció rajzolódik ki hazánk turisztikai térképén, hanem a városban és vonzáskörzetében megindult egy olyan kiemelt fejlesztési hullám is, amely az elmúlt évtizedek itt megfigyelhető legnagyobb jelentőségű városkép átalakítását vetíti elő. Ez természetesen hatással lehet a turisták térhasználatára és így a turisták főbb mozgásirányaira is, amelynek fontossága a turizmus marketing szempontjából lesz kiemelkedő, ezen ismeretek meghatározóak lehetnek a menedzsment szempontjából (HORVÁTH et al. 2016).

Napjainkban számos attrakció- és látogatómenedzsment eszköz áll a turisztikai szakemberek rendelkezésére, amelyek a turisták térbeli mozgásának befolyásolását, a célterületen való tartózkodás élménnyel való megtöltését szolgálják (AUBERT et al. 2014). Éppen ezért fontos a turisták mozgásának és felmerülő igényeinek felmérése, a minél teljesebb látogatói élmény biztosításának érdekében, de akár az egyes hirdetési, tájékoztatási felületek hatékonyabb elhelyezése miatt is fontos ismereteket jelenthet a turisták térbeli mozgásának pontos ismerete. A közelmúlt hazai kutatásaiból kiemelhetők és a témához kapcsolhatók AUBERT et al. (2014), HORVÁTH et al. (2016) turisztikai térhasználattal és AUBERT et al. (2015) a turizmus térszervezői típusaival foglalkozó kutatásai, melyek a desztinációk fejlesztésének és a turisztikai terek összefüggéseire is rávilágítanak. A városi tér és a turisztikai hasznosítás összefüggései tárulnak fel BERÉNYI (2001), MICHALKÓ (1999) kutatásaiban. A helyi műemlék-hasznosítási program és városfejlesztés összehangolásának szükségességét és lehetőségeit, továbbá a városmárka újrapozicionálásának kérdéskörét vizsgálja MÉSZÁROS B. – OROSDY B. (2012) több olyan tényezőt feltárva, mely Sopron esetében is érvényes lehet. PAPP-VÁRY (2013) és TÖRŐCSIK M. – SOMOGYI Z. (2009) márkáépítéssel kapcsolatos megállapításai helytállóak a városra és a térségre vonatkozólag. Az utazási trendek és motivációk átalakulásával (AUBERT et al. 2018) a felkeresett műemlékek, múzeumok köre és a felkeresés módja is változik, mára már nem csupán a klasszikusnak tekinthető örökségturisztikai és történelmi helyszínek felkeresése dominál, egyre inkább fontos lesz az élménykeresés, élményszerzés lehetősége a múzeumokban is (KÁLDY 2016, KOLTAI 201, PUTZKÓ – RÁTZ 2000).

A városi turizmus sajátosságainak elméleti vonatkozásait vizsgálták VAN DEN BERG 1995, PEARCE 2001 kutatásai.

BIEGER (2007) desztináció fogalmának meghatározása során rávilágít arra, hogy a desztinációk lehatárolása történhet a kínálat oldaláról és a kereslet oldaláról, valamint mennyiségi és minőségi mutatók alapján egyaránt. Így fontos tény, hogy a turisták mozgása, mozgásiránya voltaképpen meghatározza egy-egy desztináció tényleges határát, sőt ez turistánként eltérő képet mutathat, hiszen az egyes turisták eltérő motivációkkal és eltérő tevékenység-fókusszal érkeznek egy-egy területre. A desztinációk versenyképességének tényezőivel kapcsolatban ANHOLT (2007) City Brand Index hexagon modellje és BRENT RITCHIE - CROUTCH (2003) megállapításai hasznosíthatók az értékelés-fejlesztés folyamatában.

Sopron turizmusának változásai kapcsán megemlíthető BUTLER (1980) desztinációk életciklusával kapcsolatos modellje (tourism area life cycle), illetve annak más kutatók által történt kiegészítései (JOHNSTON 2001), hiszen a városnak modernkori története során már sokadszor kell a megújulás fázisába lépnie.

4. Sopron turizmusának jellemzői

Sopron nagyszerű adottságokkal rendelkező város, amely azonban jelenleg nem rendelkezik markáns és egységes élménykínálattal. Sopron, a nyugati kapu, pozíciója mindig sajátos volt. Turizmusának ciklikus változásaihoz határváros státusza a különböző történelmi időszakokban (Trianon, hidegháború, enyhülés, rendszerváltás, schengeni folyama) eltérő körülményeket teremtett. A két világháború között turisztikai értékei (pl. klimatikus gyógyhely) felértékelődtek. A hidegháború időszakában az egyetlen olyan térség volt, mely a magyar-osztrák tulajdonban lévő GySEV (Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút) társaság jóvoltából napi rendszerességű vasúti összeköttetést biztosított Ausztriával, viszont a hazai turisták számára több határ menti település és a Fertő tó is „elérhetetlen” volt, mert a határsáv csak engedély birtokában volt megközelíthető. Az enyhülés időszakában, majd a rendszerváltást követően az osztrák határátkelés lehetősége és bevásárlóturizmus volt a térség speciális turizmusfejlesztési tényezője (LOCSMÁNDI 2009). A schengeni folyamat és az osztrák határ menti térség intenzív turizmusfejlesztése kedvezőtlen, forgalomcsökkentő hatásokat is eredményezett, mivel a város tranzitjellegét erősítette.

Az EU munkaerő-liberalizációs intézkedéseinek hatályba lépése különleges helyzetet teremtett, mely a turizmus térségi fejlődését is alapvetően befolyásolja. Sopron, az Ausztriába napi vagy heti rendszerességgel ingázó magyar és kelet-európai munkaerő révén a belföldi migráció egyik kulcspontjává vált. A turisztikai szálláshelyek egy része a biztosabb és könnyebb jövedelmet biztosító vendégmunkások elszállásolására rendezkedett be. A soproni térségben a hazai munkaerőhiány enyhítésére kelet-magyarországi munkavállalók, határon túli magyarok egyéni és szervezett foglalkoztatása is jelentőssé vált. A lakások, szobák „fekete” bérbeadása miatt nehéz megbecsülni a városban bejelentés nélkül lakó vendégmunkások számát. A reggeli és délutáni/esti munkakezdéshez, - záráshoz kapcsolódó közlekedési dugók, a belvárosban és az elkerülő utakon tapasztalható folyamatos kocsisorok, a parkolási lehetőségek elégtelensége alapján 10-15 ezer be nem jelentett lakos valószínűsíthető. A turizmus szempontjából az előzőek alapján konfliktusokat okoz a betelepült vendégmunkások eltérő életmódja és életstílusa, mely alapvetően eltér Sopron hagyományos, turistákat vonzó, nyugodt, csendes, rendezett, „polgári életvitelű” hangulatától. Ezt a problémát több önkormányzati fórumon is jelezték a helyiek. (BARCZA et al. 2020)

A KSH adatai alapján 2019-ben 192 710 vendég összesen 404 088 vendégéjszakát töltött el a városban. A vendégéjszakák 85,4%-a kereskedelmi szálláshelyen realizálódott, míg 23,1%-a köthető külföldi vendégekhez. 2011-hez képest megnőtt a fizetővendéglátás jelentősége. 2019 decemberében összesen 13 szálloda működött a településen. Sopron szezonalitása alacsonyabb mértékű, mint az országos átlag, amely több tényező eredménye, így például a tudatos fejlesztés, valamint a térség (ideértve a hazai és az osztrák) sokszínű turisztikai kínálatáé (BARCZA et al. 2020). A kedvező adottságok ellenére Sopron turisztikai pozíciójában a 2010-es népszerűséghez és látogatottsághoz képest kedvezőtlen tendenciák érvényesülése figyelhető meg. 2010-ig Sopron viszonylag stabilan őrizte pozícióját a 10 legnépszerűbb hazai úti cél között. 2011-ben a belföldi turisták vonatkozásában 6%-os, összességében 3,5%-os visszaesést tapasztaltak. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött 439 030 vendégéjszaka ekkor még az országos 8. helyet jelentette.

2018-ra már csak a 15. helyen állt a kereskedelmi szálláshelyek 379 187 vendégéjszakájával, mely az üzleti célú egyéb szálláshelyek vendégéjszakáival kiegészülve összesen 428 939 vendégéjszakát tett ki. A kiemelt térségekkel összevetésben a belföldi vendégek száma ugyan 5,7%-kal nőtt, de 3% volt a külföldi vendégek számának csökkenése. 2019-ben tovább érvényesült a kedvezőtlen tendencia. A budapesti kerületek vendégéjszaka adatait tartalmazó rangsorban már csak a 24. helyen állt, 9%-os vendégéjszaka csökkenéssel, 345 125 vendégéjszakával. Érdekesség, hogy noha a belföldi vendégéjszakák terén 12,1 %-os csökkenés történt, a külföldiekénél viszont 2,9%-os növekedés következett be. 2019-ben a budapesti kerületi adatok nélkül Sopron a 14. helyen állt (KSH) (turizmus.com). A konkurens hazai városok listája alapján a versenyképesség egyik fontos tényezője lehetne egy megfelelő kapacitású élményfürdő jellegű attrakció, mely a jobb pozíciójú versenytársak mindegyikének kínálatában szerepel. Noha a közigazgatásilag Sopronhoz tartozó Balf gyógy-termálvize értékes természeti adottság, a gyógyfürdő jelenlegi kapacitása és infrastruktúrája miatt turisztikai szempontból még nem kellően hasznosítható.

Sopron turisztikai kínálatát vizsgálva egyértelműen látszik, hogy jelentős a városi turizmus. Történelmi szerepe révén (1920 trianoni döntés, 1921 soproni népszavazás) Sopron, a hűség városaként nagy ismertséggel bír a turisták körében. Ehhez kapcsolódóan meghatározó az örökségturisztikai kínálat mind városi, mind kistérségi viszonylatban (Fertőd, Nagycenk). Az örökségturisztikai kínálat városon belül legkoncentráltabban a belvárosban figyelhető meg, ahol számos örökségturisztikai értéket, műemlékvédelmi épületet és múzeumot találunk. Sopron, a „fogorvosok fővárosaként” komoly szerepet tölt be hazánk egészségturizmusában. Az utóbbi időben megnövekedett a kereslet az egyéb gyógyszolgáltatások iránt, a fogorvosi mellett a plasztikai sebészeti és egyéb műtéti beavatkozások, valamint a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások a keresettek. Sopron a határ menti fekvésnek és a gyógyszolgáltatások jó ár-érték arányú kínálatának köszönhetően jelentős nemzetközi (osztrák, német, szlovák) keresletet is tudhat magának. A wellness turizmus kínálatára számos szállodában megjelenik, népszerű célpont az ide érkezők körében a Lővérek, mely klimatikus gyógyhely is egyben.

Kiemelendő a térségben az aktív és ökoturisztikai kínálat, amelynek fókuszja a Fertő-Hanság Nemzeti Park és a Fertő-táj Világörökség területén helyezkedik el. A térséget érinti a Mária-út nemzetközi zarándokút (AUBERT 2006, MICHALKÓ 2010). A soproni borvidék borászáinak köszönhetően a borturizmus (CSIZMADIA et al. 2012), míg hazánk egyik legjelentősebb fesztiváljának, a VOLT Fesztiválnak köszönhetően a hazai fesztiválturizmus térképén is helyet foglal a város és térsége (SULYOK – SZIVA 2009).

Sopron vezető szerepet tölt be a térség turizmusának menedzsmentjében. 2015-16-ban aktív TDM tevékenység kezdődött meg a városban és annak térségében. Az NTS 2030 (2017) dokumentumban, majd később a 1862/2016. (XII. 27.) Korm. határozatban leírt Sopron-Fertő kiemelt turisztikai fejlesztési térség központja lett Sopron, a fejlesztések azonban számos további települést és turisztikai terméket is érintenek.

Sopron turizmusának további megújulásra van szüksége, mert az utóbbi években, ahogy a statisztikai adatok mutatták kikerült a hazai legnépszerűbb Top 10 turisztikai célpont közül, mert többek közt hazai versenytársaival ellentétben nincs a kínálatban a trendeknek és a turisták igényeinek megfelelő élmény-, strand- és termálfürdője. A Lóvér fürdő és uszoda, valamint a Fertő tó vízitelep jelenleg zajló fejlesztése és korszerűsítése részben segítheti a probléma mérséklését. A Fertő tó szezonális jellege, várostól való távolsága egy problematikus pont lehet, és az sem prognosztizálható, hogy a városi fürdő kapacitása elegendő lesz-e a korábbi pozíciók visszaszerzéséhez.

Fontos tényező viszont, hogy a VOLT fesztivál révén, a fiatalok, mint piaci szegmens, megszerzése és az imázsépítés újabb területén előrelépés történt.

Sarkalatos pontja Sopron térségének a közúti közlekedési infrastruktúra, melynek jelenlegi kapacitása a meglévő nemzetközi átmenő teher- és turistaforgalomnak, a magyar-osztrák munkavállalók többzetes ingázó tömegének és a várost és térségét érintő hazai és nemzetközi turistaforgalom nagyságrendjének már nem képes eleget tenni, ezáltal a desztináció versenyképességét kedvezőtlenül befolyásolja. A jelenleg kivitelezési fázisban lévő, régen várt Győr-Sopron-határátkelő M85 gyorsforgalmi autópályát, mely részben tehermentesíti a belváros közlekedését, kikerülő útvonalat biztosít az ingázók és gyorsabb közlekedést a turisták számára, de csak részben jelent csak majd megoldást ezekre a komplex problémákra.

A turizmus szempontjából a közelmúltat érintő további lényeges tényező, hogy a rendszerváltás után a burgenlandi határtérség felismerve a magyar turistákban rejlő potenciális vendégkört, jelentős fejlesztéseket valósított meg, mely Sopron és térsége vendégforgalmára kedvezőtlen lehet. Az együttműködés lehetősége nehezített, melyet pl. az is szemléltet, hogy míg a magyar prospektusok, információs anyagok, internetes felületek széleskörűen (mintegy „ingyen marketingként”) informálnak az osztrák turisztikai nevezetességekről, programokról, osztrák részről ez egyáltalán nincs így. Az ő kiadványaikban, tájékoztató felületeiken az osztrák határnál még a térkép útjai sem folytatódnak Magyarországra irányába. A fejlődő belföldi turizmus mellett tehát a határ menti osztrák vonzerőkkel konkurálva kell kialakítani Sopronnak új turisztikai pozícióit, az együttműködési próbálkozások magyar részről folyamatosak.

A városban és a térségben zajló fejlesztések célja a Sopron márka kialakítása, és így a város pozíciójának, imázsának megerősítése. Az új egyedi kínálat így lehetővé teszi a történelmi, kulturális séták ötvözését a felfrissüléssel, regenerációval, gyógyulással. A hagyományok tisztelete és megőrzése mellett az innovatív fejlesztések (pl. interaktív élményprogramok, tematikus útvonalak kidolgozása, mobil applikációk) erősítik a desztinációt, amelynek határai egyre inkább szélesednek. A Fertő térséggel mindig is szoros volt a város együttműködése, ez az irány az aktív turizmus termékeinek fejlesztését erősíti, fokozva ezzel a térség élménykínálatát.

5. Sopron belvárosának turisztikai kínálata és fejlesztései

A primer kutatás alapjainak megértéséhez célszerű röviden áttekinteni Sopron belvárosának látnivalóit, továbbá az elmúlt években megvalósult és a közeljövőben tervezett, centrumot érintő fejlesztéseket.

A térség meghatározó és klasszikus turisztikai terméke a kulturális- és örökségturizmus. Kiemelt vonzerőként említhető kutatásunk célpontja, Sopron történelmi belvárosa, amely viszonylag kis területen számtalan turisztikai attrakciót rejt magában, koncentráltan: majdnem harminc kapualj, átjáró, több, mint tíz múzeum, három templom, három palota és a régi római kori várfal sétaútvonala található itt. Különlegességnek számít az is, hogy a város 432 műemlékének 94,9%-a a belváros területére koncentrálódik. A kulturális turizmus pozícióját erősíti, hogy több múzeumban történetek múzeumpedagógiai és élménypedagógiai fejlesztések, melyek interaktív módon, élménycentrikusan teszik lehetővé a látnivalók megismerését, eleget téve ezzel a 21. század múzeumokat és múzeumpedagógiát érintő kihívásoknak (KÁLDY 2016, KOLTAI 2016). A turista a történelmi negyedekben ma már nemcsak látnivalót, hanem interaktív élményt is keres. A közelmúlt fejlesztésének eredményeképpen erre már lehetőség nyílik a Központi Bányászati Múzeumban a gyermekeknek kialakított Élménybányában, ahol játékos módon mutatják be a nyersanyagok kitermelésének lépéseit, a Macskakő Gyermekmúzeum és Községi Térben, ahol régi korok ruháinak felpróbálására, korabeli életmódok megismerésére nyílik lehetőség, vagy a Tűztoronyban, ahol 2017 őszétől a régi toronyőr szobában kivetítik az 1676-os, az egész várost elpusztító tűzvész sziluettjét. A Nagybaldogasszony-templom, népies nevén Kecse-templom, mely a történelem során koronázás és országgyűlés helyszíne is volt interaktív vezetéssel látogatható. A belváros „külső köre”, a Várkerület üzletsoraival, éttermeivel, kávézóival várja a turistákat.

Az elmúlt évtizedekben a fejlesztéseknek köszönhetően jelentős átalakuláson ment át a belváros arculata, mely a városi lakosság és az ideérkező turisták igényeinek kielégítését egyaránt szolgálja. Az első jelentősebb beruházásnak tekinthető a 2009-ben a Petőfi tér alatt kialakított 226 férőhelyes mélygarázs létrehozása, mely részben enyhített a neuralgikus pontnak tekinthető belvárosi parkolóhely-hiányon. A tér 2011-ben megújult, átépítésre került, modern burkolati elemeket kapott, továbbá víz- és hangjátékot nyújtó szökőkúttal és új köztéri bútorokkal egészült ki, amelyek a helyiek és a turisták kényelmi igényeit egyaránt kielégítik.

A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégiában (SOPRON MJVÖ, 2008) meghatározásra került „A városközpont értékmegőrző megújítása – I. ütem” elnevezésű projekt szükségessége. A projekt keretében 2009 és 2013 között kialakításra került a Várfalsétány, amely Sopron középkori védelmi rendszerét mutatja be, valamint felújították a Fő teret és a Tűztoronyt, továbbá utóbbi épületében modern információs pontot és fogadóközpontot hoztak létre. 2015-ben fejeződött be a Várkerület teljes strukturális és útburkolati rekonstrukciója, amelynek során az modern utcabútorokkal és játszótérrel bővült, továbbá kialakításra került a Mária-szobornál egy új, rendezvények helyszínéként szolgáló közösségi tér. 2016 decemberében az új támogatási döntés értelmében a közeljövőben elindul a „A városközpont értékmegőrző megújítása – II. ütem” projekt, melynek során ugyanazon építészeti koncepció mentén a Kisvárkerület és a Széchenyi tér – Ötvös utca közötti szakasz is megújításra kerül (SOPRONI VÁROSFELJESZTÉSI KFT. 2019) – ezen két szakaszból a Széchenyi tér – Ötvös utca közötti 2020. decemberében átadásra került.

2016-ban, a kormány felismerve Sopron és a Fertő-táj kiemelt turisztikai attrakcióit és nemzetközi fogadóterületté válásának potenciálját, a 429/2016. (XII. 15.) a turisztikai térségek és a kiemelt turisztikai fejlesztési térségek meghatározásáról szóló rendeletében kiemelt turisztikai desztinációvá választotta a területet, létrejött a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térség, melynek hatására jelentős szerephez jut az ágazat támogatása. A Modern Városok Program keretén belül közel 60 milliárd forint összegből fejlesztik a térség turizmusát, köztük Sopron történelmi belvárosát.

A 1862/2016. (XII. 27.) Kormányhatározat tételesen jeleníti meg a térségben európai uniós és hazai források bevonásával megvalósuló fejlesztések listáját, melynek egyik fő stratégiai fejlesztési iránya a soproni történelmi belváros, középkori várnegyed kulturális örökségvédelmi fejlesztése a Soproni Várfal, a Fabricius-ház, a Tábornokház és a Storno-ház turisztikai célú fejlesztését és Múzeumnegyeddé történő kialakítását, továbbá a Szent Mihály-templom és Sekrestyesház turisztikai célú fejlesztését foglalja magába, 10,3 milliárd forint értékben.

A programban kitűzött célok elérése már folyamatban van: 2018-ben befejeződött a Történelmi Belváros teljes útburkolati, homlokzati és közműhálózati rekonstrukciója, és a homlokzatprogram, mely több mint 30 000 négyzetméter felületet újított meg 21 belvárosi épületen (SOPRONI VÁROSFEJLESZTÉSI KFT. 2019).

A kutatás témájához kapcsolódóan megemlítendő, hogy az új turisztikai trendekhez illeszkedően sor került tematikus útvonalak kijelölésére, melyeket a turisták önállóan, kiadvány, illetve tematikus táblarendszer segítségével bejárhatnak. Ezen túlmenően adott időpontokban vezetéssel járhatók végig a Tourinform szervezésében és egy pályázati támogatással működő projekt keretében. Sopron város honlapjának turisztikai felülete tematikus séták, ingyenes séták és ajánlott sétaútvonalak megnevezéssel, fénykép és térképmelléklettel ad ezekről információt. A „Klasszikus belvárosi séta” útvonala összefoglalja a belváros főbb nevezetességeit a Fő tér, Tűztorony, Várfal sétány útvonalát bejárva. „A soproni fenyveserdő aljában” elnevezésű témaútvonal az Alsó- és Felső-Lővérekkel ismerteti meg a látogatót. „A poncichterek világa” sétaútvonal a város szőlészeti-borászati múltját, a kékfrankos legendáját mutatja be, kiegészül az egykori Wirtschaftsbürger városrész megtekintésével. Vezetett formája borkóstolóval zárul. Általában havonta két alkalommal, a Tourinform honlapján meghirdetett időpontban szerveznek ingyenes idegenvezetést, melyen internetes előzetes regisztrációval lehet részt venni. A szakrális nevezetességekre koncentráló „Ahol ég és föld találkozik” elnevezésű séta a történelmi belvárosból, a Szent György utcából indul és a felújított Szent Mihály templomnál ér véget. A „Belvárosi séta” szakszerű vezetéssel mutatja be a belváros látnivalóit. Az „Erdei séta” a Hotel Lővér buszmegállójától kiindulva a Károly-kilátó érintésével természeti környezetben biztosít túrázási lehetőséget. A turisták térhasználatának bővítését szolgálják a kitáblázott ajánlott sétaútvonalak, melyek végigjárása akár több kilométer megtételét igényli. A 3300 méter hosszú Várisi sétaút tanösvény stilizált Tűztorony logóval jelölt útvonalán erdei tornapályát, játszótereket, pihenőpadokat, asztalokat, sőt pelenkázóhelyeket is kialakítottak. A 8600 méter hosszú Ciklámen tanösvény, mely Magyarország első tanösvénye volt, fenyőerdők, források, kilátók közt vezet. A Borostyán túraútvonal határokon átívelő kalandot kínál az ausztriai Fertőmeggyestől a Soproni-hegység határszakaszáig.

A bemutatott beruházások alapján látható, hogy Sopron az elmúlt évtizedek legnagyobb jelentőségű városképi és kulturális fejlődésén megy keresztül, melyek a turisztikai fogadóképesség növelésében is jelentős szereppel bírnak. Ezek a fejlesztések azért is lényegesek, mert a rendszerváltás előtt a város és a térség turizmusának fejlesztésére csak nagyon csekély állami forrást biztosítottak, sőt a Fertő tó turizmusának fejlődését hosszabb időn keresztül adminisztratív eszközökkel (határsáv korlátozások) is akadályozták.

6. Eredmények

6.1 Az egyes attrakciók és a belváros térszíneinek látogatottsága

Az eredmények alapján elmondható, hogy a Sopronba érkező kulturális látnivalók iránt érdeklődő turisták az elemzésből adódó becslések szerint kb. 20-25 percet töltenek sétával, nem beleszámolva az adott látnivalókban töltött idejüket. A látnivalók számával összevetve ez az időtartam rövidnek tűnik, mely mindenképpen a megfelelő attrakció- és látogatómenedzsment eszközökkel meghosszabbítható és a mai kor igényeinek megfelelő tartalommal megtölthető lehet.

Az adatok alapján a történelmi belváros és a város funkcionális és rendszerszerű működésének találkozáspontjaként, csomópontként a Fő tér – Várkerület, a Széchenyi tér – Várkerület, kisebb mértékben az Orsolya tér – Előkapu utca – Várkerület nevezhető meg. Közlekedési szempontból mindegyik helyszín szűk keresztmetszetet jelent, a két utóbbi esetében a turistabuszokról való fel- és leszállás különösen problematikus pontként jelentkezik. Ezeken a helyszíneken a parkolóhelyek szinte minden napszakban nagymértékben telítettek, hiszen turisztikai, kereskedelmi és közigazgatási, közoktatási intézmények szempontjából is frekvenciált térségként funkcionálnak.

Az egyik legfontosabb eredmény, hogy az egyéb látogatottsági statisztikákkal egyezően a megkérdezettek 93,8% keresi fel a Fő teret, ahol a Tűztorony, mint a város leghíresebb látványossága található. Öt utca csatlakozik be a térre, valamint a Várkerületről is minimális sétával elérhető. A Fő tér egyben a kedvelt és 86,9%-ban felkeresett Várfalsétány egyik fő kiindulási pontja (1. ábra).

Ehhez kapcsolódó nagyon fontos eredmény, hogy az Előkapu utcán keresztül a válaszadók 66,7% közelíti meg a Fő teret. A Várkerületről nyíló, szép panorámájú utca ismert és kedvelt, a Sopronról megjelenő fotókon is gyakran szerepel. Ezeknek a vonzerőknek az ismertsége és látogatottsága megfelelőnek értékelhető, azonban célszerű lenne a különböző tematikus útvonalak hangsúlyos kiindulópontjává tenni.

A megkérdezettek csupán 45,8% ment végig a Fő térről nyíló Városház utcán, ahol a nagyon érdekes várfal egyik legnagyobb régészeti feltárt látványossága található. Az eredmények alapján az útvonal kitáblázása és a turisztikai térképeken, online felületeken való hatékonyabb közlése szükséges lenne.

A válaszolók 58,3 % ment végig a Szent György és az Új utcán, melyek a belváros két legnagyobb és legtöbb látnivalót tartalmazó utcái, sok esetben egy belső körsétával vonzzák az érdeklődőket. Itt található a középkori Zsinagógák, a Szent György templom, a Macskakő Községi Tér és Gyermekmúzeum, a Lábasház. Az utcák fordulója a 66,7% látogatottságú Orsolya térbe torkollik, ahol egy általános iskola és gimnázium impozáns épülete és egy sajátos, az utcáshoz illeszkedő templom épülete található. Ezeknek az útvonalaknak a látogatottsága megfelelőnek mondható, de úgy gondoljuk ezekben is rejlik még fejlesztési potenciál. Népszerűségük főként a hatékonyabb kommunikáció segítségével erősíthető.

A Kolostor utca jelenleg nyitott, látnivaló nélküli szép házakból álló utcája 50%-os látogatottsági értékével minden második turista sétaútvonalát jelentette.

A történelmi belváros leglátogatottabb utcája 75%-al a Templom utca, melynek fő látnivalója az ország egyik legnagyobb evangélikus temploma és a Luther Kereszt.

Sopronban a szakemberek és a városiak több fórumon felvetett problémája, hogy több étellel kellene megtölteni a történelmi belvárost, évtizedes vitája ez a turisztikai tanácskozásoknak. De az igazság az, hogy építészeti és történelmi szempontból sem volt soha a tömegturizmus színtere Sopron történelmi belvárosa. Viszont a Várkerület széles körútja, mindkét oldalon a száz-száz műemlék épületeivel és üzleteivel a forgalom és az „élet” meghatározó része a városban. A történelmi belváros viszonylag nagy alapterülete ellenére csak gyalogosan járható be (a behajtás engedélyhez kötött), talán ez is közrejátszik abban, hogy szinte csak a gasztró- és kulturális turizmus iránt érdeklődőknek vonzerő. A szenior korosztály számára a kizárólag gyalogos megközelíthetőség komoly problémát jelenthet. Sopron turizmusában jelentős arányt, „biztos pontot” képvisel az „ezüst korosztály”, melyben mind az osztrák, mind a magyar nyugdíjasok jelentős számban szerepelnek. Osztrák részről a bevásárlóturistaként, magyar részről csoportos, szervezett utazóként, illetve a szanatóriumokban gyógykezelt hozzátartozók látogatóiként a szezon hosszabbításában is jelentős a szerepük. Számukra fontos szempont a bevásárlási lehetőségtől, parkoló autótól, turistabusztól való minél rövidebb távolság. Problémát jelent az idős kerekesszékes, bottal közlekedő látogatók számára az autentikus macskakő kövezet. A kevesebb látogatót vonzó utcák kockázatosabbá teszik az üzletnyitást.

Ez is közrejátszik abban, hogy a történelmi belváros üzleti kínálata szegényes, melynek oka közt nevezhető meg a magas bérleti díjak, a forgalom szezonálisága, a környezethez illő üzletprofil behatároltsága és a potenciális vásárlók volumenének viszonylag alacsony száma. Az üzletek színes forgatagának színtere a Várkerület, a kihívás az, hogy a Várkerületről becsábítsuk az érdeklődőt a gyönyörű belső utcákba, illetve, hogy az örökségturizmus szerelmeseit kicsábítsuk az étellel teli Várkerületre. Az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően, a Fő tér igazán étellel teli. Látogatottsága a mintavétel szerint 70,8%. A fiatalabb korosztály esetében a térhasználat bővítésének potenciális eszköze lehet érdekes applikációk kidolgozása a látóvalókhöz kapcsolódóan vagy foglalkoztató füzetek, „kincskereső” útvonalak kidolgozása, melyeken élményszerűen, kisebb csoportokban végighaladva ismerhetik meg a turisztikai értékeket.

Soproni turisztikai elemzést nem lehet nélkül hagyni, hogy a parkolási helyzetről ne beszéljünk. A szűk utcák kicsi forgalomteremtő kapacitása, a megnövekedett számú betelepülő (belföldi migráció), az ingázók és a turistaforgalom miatt kevés a parkolóhely. A parkoló és helyi autóforgalom nagyságrendjét jelzi, hogy Sopron városnak 2018-ban gépjárműadóból mintegy 225 millió Ft-t, a parkolók bérleti díjából pedig 394 millió Ft-t meghaladó helyi adóbevétele keletkezett (SOPRON MJVÖ, 2019). A Petőfi téri mélygarázs a helyzeten ugyan javított, de nagy szükség van a tervek szerint a Modern Városok Programból elkészülő Árpád utcai 270 fős parkolóház épületére. Főként, hogy a sok – turizmust is érintő – fejlesztés hatására a parkolóhelyek száma csökkent.

A Petőfi tér látogatottsága a színház épületével 60,4%-os, a mellette elhelyezkedő szűk Színház utcát 62,5% kereste fel. Ez a rész már a Várkerület része, az értékek megfelelőnek mondhatók.

A belváros három kis utcája, mely kimondott látványossággal a műemléképületeket leszámítva nem rendelkezik, név szerint a Hátsókapu utca 29,2%, a Fegyvertár utca 45,8%, és Liszt Ferenc utca 39,6%-os látogatói megtekintést ér el. Ezeknek az értékeknek az emelésére üzletnyitásokkal vagy látogatható attrakciókkal volna lehetséges, különös tekintettel arra, hogy e területek a Várkerulettől nagyon könnyen megközelíthetők.

A várkerületi Ógabona tér 52,1%-os eredménye nem meglepő, hiszen a nagyobb autós forgalom, a kimondott turisztikai látóvaló hiányával, inkább csak közlekedési céllal jelenik meg a turisták számára.

A Széchenyi tér Széchenyi szobrával utat és irányt mutat a városnak, nemrég az 1956-os emlékmű is itt kapott helyet. A nagy forgalmú téren éttermek, kávézók, a főposta épülete, a Széchenyi palota és sok műemléképület található. A tér közepén zöld környezetben pihenhetünk meg. A tér nagy forgalma révén tematikus túrák kezdő- és végpontjaként is kedvezően funkcionálhat.

1. ábra: A turisztikai attrakciók látogatottság szerinti megoszlása (%)

Forrás: Saját szerkesztés

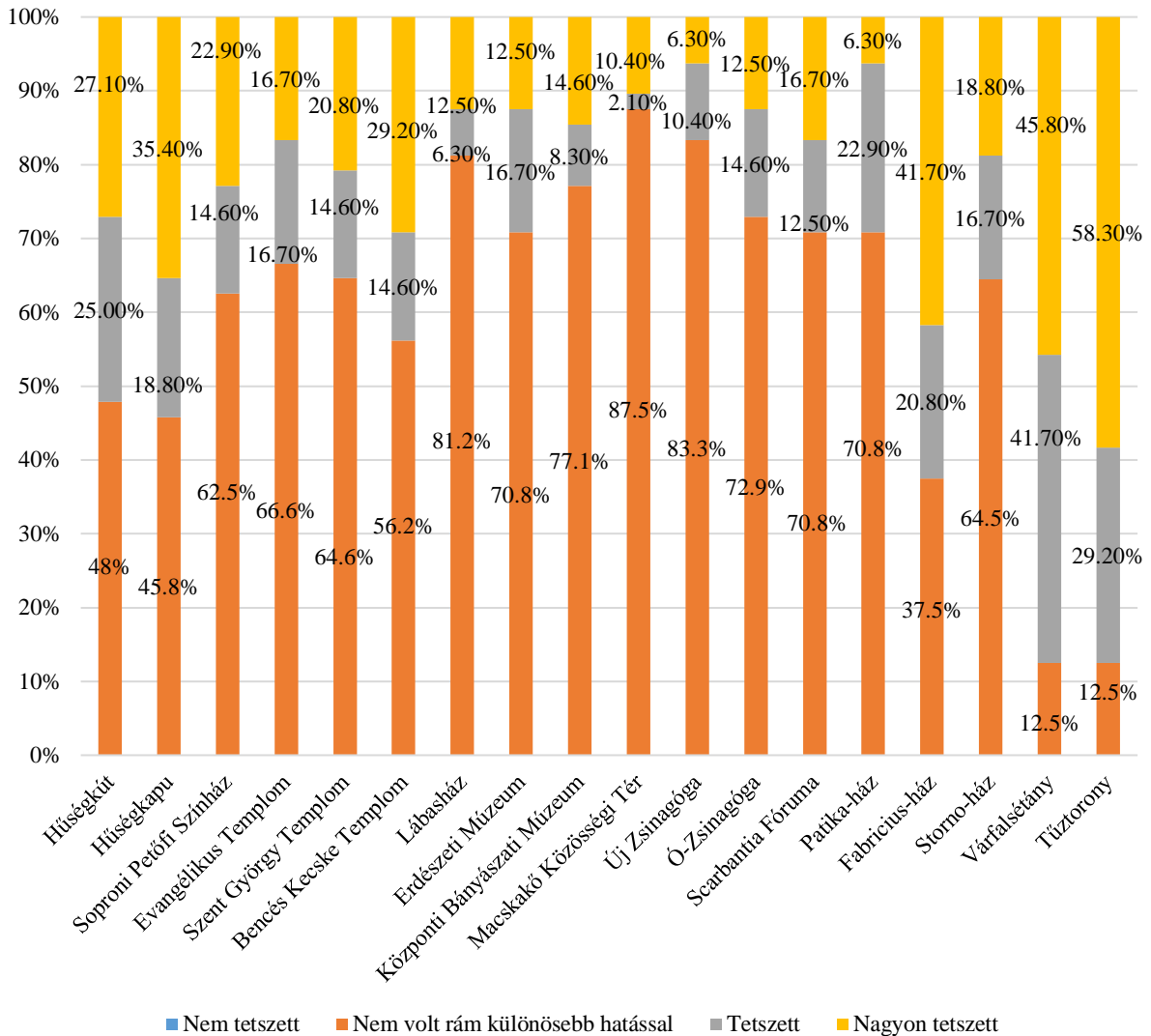
6.2 A felkeresett turisztikai attrakciók kedveltsége

A 2. ábrán a felkeresett turisztikai attrakciók hatását, kedveltségét vizsgáltuk. A „Nem tetszett” válaszlehetőséget nem jelölték meg a válaszadók, többségében a „Tetszett” és „Nagyon tetszett” válaszokat adták meg az értékeléskor. A legpozitívabb benyomást a Tűztorony (87,5%) és a Várfalsétány (87,5%) keltette a látogatókban, mely esetekben összefüggés mutatkozik az előző ábrán jelentkezett válaszokkal, hiszen ezt a két látnivalót keresték fel legnagyobb arányban is az ide érkezők. A múzeumok közül a Fabricius-ház (62,5%), a műemlékek közül pedig ebben az esetben is a Húségkapu (54,2%) érte el a legjobb eredményt. A Macskakő Községi Tér és Gyermekmúzeum alacsony választottságának (12,5%) okát a kikérdezők szóban rákérdezéssel pontosították. A válaszadók mintegy 75%-a különböző okokra visszavezethetően (fáradtság, nem adekvát érdeklődés, stb.) ezt a látnivalót nem tekintette meg, csak elhaladt előtte. Az alacsonyabb látogatottsági eredmény vélhetőleg a válaszadók összetételéből adódott, hiszen szakmai szempontból a múzeum egy múzeumpedagógiai díj mellé 2018-ban állandó tárlatával és élménypedagógiai kínálatával elnyerte „Az év kiállítása, 2018” kitüntető címet. Programkínálatával pedig a város diák- és ifjúsági turizmusában hiánypótló szerepet tölt be, melyet a Facebook oldal bejegyzésein kívül az is alátámaszt, hogy a soproni és Sopron környéki iskolák mind több alkalommal vesznek igénybe itt múzeumpedagógiai foglalkozásokat és népszerűek a nyári táborok is.

A kedveltségi adatok alapján az eddig végzett fejlesztések jó hatékonyságúak. A turisták számára érdekesek, élményt adók és népszerűek, a desztináció fontos elemeit képezik.

A kevésbé népszerű nevezetességek érdekében áttekinteni szükséges, hogy informatív, marketing vagy szolgáltatás fókuszú fejlesztések lehetnek-e a fejlődés elősegítői. Fontos megjegyezni, hogy a magas „Nem volt rám különösebb hatással” választás nem a látnivalóról szóló véleményt takarja, a legtöbb esetben a turista csak elsétált előtte és ezzel jelölte ezt a kategóriát, illetve maga az épület külső megjelenését értékelte így, a kutatás elsősorban a turisztikai térhasználatra irányult.

2. ábra: A felkeresett turisztikai attrakciók vélemény szerinti megoszlása (%)

Forrás: Saját kutatás

A 2019. évi látogatottsági adatok (1. táblázat) a Tűztorony kimagasló népszerűsége mellett a Storno-ház és a Macskakő Községi Tér és Gyermekmúzeum esetében mutattak a kedvezőtlen körülmények ellenére nagyobb látogatottságot. A Macskakő Községi Tér és Gyermekmúzeum élménypedagógiai és múzeumpedagógiai fejlesztései révén a turista látogatókon kívül aktív kapcsolatot és látogatottságot tart fenn a térség közoktatási és nevelési intézményeivel.

1. táblázat: Sopron történelmi belváros egyes intézményeinek látogatottsági adatai 2019-ben (fő/év)

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. – Soproni Petőfi Színház	68 172
Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. – Liszt F. Konferencia és Kulturális Központ - kulturális rendezvények	15 400 belépődíjas 13 000 belépő nélküli
Tűztorony	65 990
Storno-ház	8 328
Macskakő Községi Tér és Gyermekmúzeum	4 828
Helytörténeti kiállítás, Fabricius-ház	3 461
Ó-Zsinagóga	2 926
Patika-ház	1 147
Lábasház (időszaki kiállítások)	568

Forrás: Intézményi adatközlés, 2020

7. Következtetések, javaslatok

A kutatással, a turisták térbeli mozgásának vizsgálatával az volt a célunk, hogy megismerjük a Sopron belvárosában megjelenő turisták főbb mozgásirányait.

A belvárosba látogató turisták térbeli mozgása alapján elmondható, hogy csupán három kisebb közterület, a Hátsókapu utca, a Lenck átjáró és a Bunker köz látogatottsága maradt 40% alatt, így ezeket nevezhetjük a látogatás szempontjából passzív térszíneknek. Legtöbben a Fő teret (93,8%) a Templom utcát (75%), és a Várkerületet (70,8%) keresték fel itt tartózkodásuk során, ezek abszolút aktív térszíneknek tekinthetők. Összességében elmondható, hogy a belváros látogatottsági aránya 54,4%. Ez az eredmény megfelelőnek mondható, de a fejlesztéseket figyelembe véve még van fejlődési potenciál.

Összességében a felmérés egy különösen fontos eredményt hozott. A városban a Várkerületen, valamint a belső belvárosban két jelentős mozgási kör figyelhető meg a turisták térbeli mozgását vizsgálva. A széles kör a jelenlegi várkerület - Széchenyi tér, Színház utca - Kisvárkerület, ahol 70-75% körüli a gyalogos mozgás, a történelmi belváros magjában a Fő tér kiemelkedik, viszont a belső utcák, a kisebb körrel 50-55% átlagos eredményt hoznak, a mellékutcák és átjárók további csökkenése mellett. A meglévőkön kívül különböző, a piaci szegmenseknek (akár korosztály vagy érdeklődési körnek) megfelelő, tematikus útvonalak kidolgozásával, kitáblázásával, különböző applikációk segítségével bejárható felfedező, kincskereső programokkal elősegíthető a térhasználat bővítése. Úgy véljük, hogy kutatási folyamatban a látogatottsági adatok begyűjtése, a kérdőív kitöltése mellett a kérdőíves felmérés és a térképes útvonal berajzolása a kisebb esetszám alapján is alkalmas megfelelő validitású megállapítások, következtetések, javaslatok megfogalmazására.

Elmondható, hogy a Sopronba érkező belföldi turistáknak pozitív megítélésük van a belváros turisztikai kínálatával kapcsolatban, azonban elsősorban a tradicionálisnak tekinthető látnivalókat ismerik és keresik fel. Az új fejlesztések és az élményturisztikai kínálat új elemei még kevésbé ismertek, szükség van azok további megismertetésére, népszerűsítésére. A desztináció további fejlesztése és a pozitív imázs erősítése az élményturisztikai eszközökkel továbbra is fontos feladatként jelenik meg a település és térségét érintő stratégiákban.

Az eredményekből levonhatók olyan következtetések, melyet a városvezetés, a város turisztikai cége, a Sopron Régió Turisztikai Központ és az adott látványosságot üzemeltetők hasznosan tudnak alkalmazni annak ismeretében, hogy a turisták mozgásirányait és véleményüket az adott látnivalóról ismerik. Ezen ismeretek birtokában, főképp a mai online és social media eszközöknek köszönhetően befolyásolható a turisták mozgása, illetve célzottabban folytatható a kommunikáció, akár más turisztikai szolgáltatók és attrakciók számára is. A látogatási időtartam és a felkeresendő nevezetességek számának növelése fontos cél lenne.

Ennek egyik módja lehet a már kidolgozott változatos tematikus útvonalak népszerűsítése, megjelenítésének optimalizálása, mert a felmérés eredményei alapján ez elmarad a lehetőségektől. A fiatalabb és középkorú korosztály részére a letölthető app-ok ismertségének növelése, a korosztály- vagy témaspecifikus átdolgozása is szóba jöhet, figyelembe véve az internetes információk kiemelkedő jelentőségét az életükben. Az idősebb korosztály vonatkozásában a tematikus útvonalak kitáblázottsága, ajánlott útvonalak kidolgozása javasolható, bár esetükben még nagyobb a szervezett, vezetett utak aránya. Egészségi állapotukra tekintettel szóba jöhet még az elektromos kisvonattal felkereshető nevezetességek, útvonalak bővítésének lehetősége. A diák- és ifjúsági turizmus vonatkozásában bővíthető lenne a foglalkoztató füzetekkel/app-okkal felkereshető útvonalak száma, melyhez esetenként vendéglátási, kereskedelmi szolgáltatás is kapcsolódhatna. Érdeemes volna a köztéri kihelyezettsgű, interaktív információs egységek ismertségének növelése vagy az egyéni érdeklődésnek megfelelő útvonalak összeállítására alkalmas informatikai háttér megvalósítása.

Elgondolkodtató adat továbbá, hogy az eredmények alapján elmondható, hogy a Sopronba érkező kulturális látnivalók iránt érdeklődő turisták kb. 20-25 percet töltenek sétával a Belvárosban, nem beleszámolva az adott látnivalókban töltött idejüket. Tekintettel a Belváros nagyságára és a látnivalók sokaságára ezt a számot mindenképpen érdemes lenne növelni, akár további tematikus utak kidolgozásával és kitáblázásával, informatív táblák, interaktív táblák kihelyezésével vagy speciális turisztikai szolgáltatások kidolgozásával.

Irodalomjegyzék

- ANHOLT, S. (2007): *Competitive Identity – The New Brand Management for Nations, Cities and Regions*. New York, Palgrave Macmillan.
- AUBERT, A. – CSAPÓ, J. – JÓNÁS-BERKI, M. – PÁLFI, A. (2015): A turizmus térszerveződési típusai Magyarországon – Térszervező modellek a turizmusban. In: Tésits R. – Alpek B. L. (szerk.): *A mi geográfánk: Tóth József emlékezete*. Publikon Kiadó, Pécs. pp. 271-281.
- AUBERT, A. – CSAPÓ, J. – GYURICZA, L. – JÓNÁS-BERKI, M. – PÁLFI, A. – SZABÓ G. (2018): Szociálgeográfiai szempontok a turisztikai trendek értelmezésében. In: Pap, N. – Szalai, G. (szerk.): *Táj geográfus ecsettel*. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Pécs. pp. 193-218.
- AUBERT, A. – GONDA, T. – JÓNÁS-BERKI, M. – M. PÁLFI, A. (2020): A turisztikai desztinációk életciklus- problematikája: Az orfűi példa. *Földrajzi Közlemények* 144(1): pp. 96-111.
- AUBERT, A. – JÓNÁS-BERKI, M. – PÁLFI, A. – PAPP, J. – KATREINER, E. (2014): Turisztikai térhasználat a városokban - Látogató- és attrakciómenedzsment módszerek alkalmazása Pécsen. In: Kóródi, T. – Sansumné, Molnár J. – Siskáné, Szilasi B. – Dobos, E. (szerk.): *VII. Magyar Földrajzi Konferencia kiadványa*. ME Földrajz-Geoinformatika Intézet, Miskolc. pp. 16-23.
- AUBERT, A. (2006): *Magyarország idegenforgalma – Szakkönyv és atlasz*. Cartographia Kiadó, Budapest.
- BARCZA, A. – CSAPÓ, J. – HINEK, M. – MARTON, G. (2020): Sopron turisztikai szezonálisának és a turizmusfejlesztés szükséges irányainak vizsgálata. *Földrajzi Közlemények* 144:(1): pp. 65-78.
- BARCZA, A. – PÁLFI, A. – MAGYAR-PAPP, J. – AUBERT, A. (2017): A tér és a környezet transzformációs hatásainak vizsgálata Pécs és Sopron példáján. In: Régi T. – Rátz T. – Michalkó G. (szerk.): *Turizmus és transzformáció*. Kodolányi János Főiskola, Magyar Földrajzi Társaság, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, Budapest – Orosháza. pp. 164-179.
- BERÉNYI I. (2001): Kultúrtáj és – régió mint kulturális örökség. In: J. Ujváry Zs. (szerk.): *Ezredforduló-századfordulóhetvenedik évforduló*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba. pp. 639-651.
- BIEGER, T. (2007): *Management von Destinationen*. Oldenbourg Wissenschaftsverlag, München.

- BRENT RICHIE, J. R. – CROUCH, G. I. (2003). The Competitive Destination A Sustainable Tourism Perspective. CAB International. <https://doi.org/10.1079/9780851996646.0000>
- BUTLER, R. W. (1980): The concept of a tourism area cycle of evolution, implications for management of resources. *The Canadian Geographer* 24.
- CSIZMADIA, L. – ERDŐSI, M. – SZABÓ, G. (2012): *Borturizmus-marketing: Gyakorlati ismeretek*. Magyar Borutak Kft., Kecskemét.
- HORVÁTH, Z. – MAGYAR-PAPP, J. – PÁLFI, A. (2016): A turisztikai térhasználat és a desztináció menedzsment összefüggései. *Modern Geográfia* 4. pp. 1-14.
- JOHNSTON, C.S. (2001): Shoring the Foundations of the Destination Life Cycle Model, Part 1: Ontological and Epistemological Considerations. *Tourism Geographies* 3 (1): pp. 2-28
- KÁLDY, M. (2016): Múzeumok változásban – tanulságok, kihívások, trendek. *Tudásmenedzsment*. 17(1. különszám): pp. 8-16.
- KOLTAI, ZS. (2016): Kitekintés a múzeumandragógia nemzetközi trendjeire. *Tudásmenedzsment*. 17:(1. különszám): pp. 28-37.
- KSH: *Statistikai évkönyvek*. KSH, Budapest
- LOCSMÁNDI, SZ. (2009): Vasfüggöny nélkül. A Sopron-Eisenstadt határtérség vizsgálata. PhD disszertáció. Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori iskola, Pécs.
- MÉSZÁROS, B. – OROSDY, B. (2012): *Városmárka a kultúra fővárosa projektév után Pécsen*, Marketing és Menedzsment, PTE – Publikon Kiadó, Pécs.
- MICHALKÓ, G. (1999): *A városi turizmus elmélete és gyakorlata*. MTA FKI, Budapest.
- MICHALKÓ, G. (2010): *Magyarország modern turizmusföldrajza*. Dialóg Campus, Budapest.
- PÁLFI, A. – BARCZA, A. – AUBERT, A. (2017): TDM-szervezetek szerepe a desztinációk imázsának és arculatának kialakításában. *Prosperitas* 4:(2): pp. 57-70.
- PAPP-VÁRY, Á. (2013): *A márkanev ereje*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs.
- PEARCE, D. G. (2001): An integrative framework for urban tourism research. *Annals of Tourism Research*. 28(4): pp. 926-946.
- SULYOK J. – SZIVA I. (2009): A fesztiválturizmus hazai és nemzetközi tendenciái. *Turizmus Bulletin* 13(3): pp. 3-13.
- TÖRÖCSIK M. – SOMOGYI Z. (2009): *Az országmárkázás kérdései*. Marketing & Menedzsment XLIII: 20–29.
- VAN DEN BERG, L. – VAN DER BORG, J. – VAN DER MEER et al. (1995): *Urban tourism: performance and strategies in eight European cities*. Avebury. Aldershot.

Egyéb források

- 1862/2016. (XII. 27.) Korm. határozat a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról és a térségben megvalósítandó egyes fejlesztések megvalósításához szükséges források biztosításáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16H1862.KOR&txtreferer=00000001.TXT>
- NTS (2030): Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030, Magyar Turisztikai Ügynökség (2017) https://www.kormany.hu/download/8/19/31000/mtu_kiadvany_EPUB_297x210mm%20-%20preview.pdf
- SOPRON MJVÖ (2008): Integrált Városfejlesztési Stratégia. Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata. http://www.sopron.hu/upload/concept/IVS/sopron_ivs_2008.pdf
- SOPRONI VÁROSFEJLESZTÉSI KFT. (2019): Projektek. <https://www.svf.hu/projektek>
<https://turizmus.com/szallashely-vendeglatas/legnepszerubb-magyar-uti-celok-telepulesek-toplistaja-1168638>

Intézményi adatközlés:

Pro Kultúra Nonprofit Kft., Sopron: Seregély Dóra marketing igazgató
Soproni Múzeum: Tóth Imre igazgató